

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

Koulutus-, tutkimus- ja kielialan yhteistyöohjelma 2025–2030

Pohjolan vahvistaminen koulutus- ja
tutkimusalueena

Sisällys

Esipuhe	3
Johdanto	4
Poliittiset priorisoinnit	7
Tavoite 1: Kaikilla tulee olla taustasta riippumatta pääsy laadukkaaseen koulutukseen varhaislapsuudesta alkaen ja läpi elämän	10
Tavoite 2: Tulevaisuuden pohjoismaisen koulutuksen tulee heijastella yhteiskunnan ja työelämän osaamistarpeita	12
Tavoite 3: Pohjoismaisen tutkimuksen tulee olla kansainvälisesti laadukasta, varmistaa hyvät osaamisvalmiudet ja tarjota uutta tietoa Pohjoismaille strategisesti tärkeillä aloilla	14
Tavoite 4: Pohjoismaiden tulee yhdessä vaalia ja kehittää kaikkia kieliämme ja kieliyhteyttämme	16
Tavoite 5: Pohjolan asemaa integroituneena koulutus- ja tutkimusalueena tulee edistää	18
Yhteistyöohjelman arviointi	20
Tietoja tästä julkaisusta	21

Tämä julkaisu on saatavilla myös saavutettavana verkkoversiona:
<https://pub.norden.org/politknord2024-763>

Esipuhe

Ruotsin kouluministeri Lotta Edholm, Ruotsin koulutusministeri Johan Pehrson ja Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteeri Karen Ellemann

Koulutus- ja tutkimusministerineuvostossa tehtävä yhteistyö perustuu siihen, että koulutusta, tutkimusta ja kieliä koskeva yhteistyö on tärkeä väline kansallisten ja kansainvälisten haasteiden kohtaamisessa. Pohjoismaisen yhteistyön tavoitteena on luoda paremmat edellytykset korkealaatuiselle koulutukselle ja tutkimukselle.

Pohjoismaat muodostavat arvoyhteisön, ja niillä on vahva demokraattinen perinne ja yhteinen historia, mutta maamme ovat samalla tarpeeksi erilaisia, jotta voimme tehdä vertailua ja oppia toisiltamme. Yhdessä toimimalla voimme kehittyä ja tulla vahvemmiksi.

Koulutus, tutkimus ja kielet ovat keskeisellä sijalla yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa, mutta yksikään maa ei pysty ratkaisemaan haasteita yksin. Yhteistyö on tärkeää toteuttaa kulttuuri-, kotouttamis- ja työelämäalan pohjoismaisen yhteistyön kautta. Tämä koskee erityisesti suuria ja monitahoisia yhteiskunnallisia haasteita, joissa Pohjoismaat voisivat toimia kokonaisuutena paremmin kuin kukin maa yksinään: Koulutammeko järkevästi niin yksilön kuin yhteiskunnan edun kannalta? Osaammeko ennakoida parhaita käytäntöjä ja asettaa selkeitä priorisointeja? Hyödynnämmekö Pohjoismaiden potentiaalia?

Yhteistyöohjelma määrittää suunnan pohjoismaiselle yhteistyölle ja heijastaa Pohjoismaiden koulutus-, opetus- ja tutkimusministerien yhteistyölle asettamia painopisteitä vuoteen 2030 asti.

Kyseessä on kunnianhimoinen ohjelma, joka osoittaa, että pohjoismaisella yhteistyöllä on tärkeä lähtökohta ja että se on vahvaa. Sitä on tärkeää myös vahvistaa edelleen. Asettamamme tavoitteet ovat siksi yksi tapa ilmaista sitä vastuuta, joka meillä ministereinä on selkeiden priorisointien asettamisessa ja selvän asialistan laatimisessa yhteistyön vahvistamiseksi. Toivomme, että yhteistyöohjelma vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä kaikilla tasoilla.

Lotta Edholm
Ruotsin kouluministeri

Johan Pehrson
Ruotsin koulutusministeri

Karen Ellemann
Pohjoismaiden
ministerineuvoston
pääsihteeri

Johdanto

Pohjoismaiden pääministerit hyväksyivät vuonna 2019 yhteisen vision, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Pohjoismaiden ministerineuvosto tukee siksi vision toteuttamista aloitteilla, jotka liittyvät vision kolmeen strategiseen painopistealueeseen: vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola.

Pohjoismainen yhteistyö koulutus- ja tutkimusalalla sekä kielissä on edellytys kriinkestävien ja demokraattisten yhteiskuntien rakentamiselle. Niille on tyypillistä uuden oppiminen, yhteenkuuluvuus ja keskinäinen luottamus. Yhteistyö auttaa Pohjolaa tulevaisuudessa olemaan yksi maailman integroituneimmista alueista. Ilmaston ja ympäristön muutokset, sosiaalinen eriarvoisuus ja jatkuvasti ikääntyvä väestö asettavat haasteita hyvinvointivaltiolle kaikissa Pohjoismaissa. Samanaikaisesti pohjoismaiset hyvinvointiyhteiskunnat joutuvat vastaamaan uusiin ja tuntemattomiin kansallisiin ja kansainvälisiin haasteisiin ja kriiseihin.

Koulun ja koulutuksen kautta Pohjoismaiden kansalaiset saavat tietoa demokratian edellytyksistä, arvoista ja pelisäännöistä, jolloin he pystyvät osallistumaan demokraattisiin prosesseihin. Aktiivisen osallistumisen perusta luodaan varhain. Jo varhaiskasvatuksessa ja päiväkodissa opitaan osallistavaa yhteisöllisyyttä, jossa kaikilla on mahdollisuus sanoa mielipiteensä, tulla kuulluksi ja osallistua. Tutkimus ja uuden tiedon tuottaminen on tärkeää paitsi tutkimustulosten kannalta, myös siksi, että näin tuodaan esiin kriittisen ajattelun ja näkemystenvaihdon arvo.

Koulutus, tutkimus ja kielet ovat Pohjoismaiden ministerineuvoston ydintoimintaa, ja niillä on ratkaiseva merkitys toteutettaessa Visio 2030:n tavoitteita ja vahvistettaessa pohjoismaista yhteistyötä tulevaisuuden kriisien varalta. Yhteistyöhön kuuluu koulutuksen koko kirjo varhaiskasvatuksesta korkea-asteen koulutukseen sekä elinikäinen oppiminen, tutkimus ja kielet. Koulutus, tutkimus ja kielet edistävät Pohjolaa demokraattisena alueena rakentamalla luottamusta, identiteettiä ja yhteisöllisyyttä sekä vahvistavat mahdollisuuksia pohdintaan ja kriittiseen keskusteluun.

Koulutus- ja tutkimusministerineuvoston yhteistyöohjelma kuvaa poliittisia painopistealueita ja tavoitteita kaudella 2025–2030.

Yhteistyöohjelman tavoitteet korostavat sitä, että Pohjoismaat suoriutuvat erinomaisesti useimmilla parametreilla, mutta panostuksia on kuitenkin lisättävä. Hyvä siirtymä edellyttää pyrkimystä siihen, että pohjoismainen koulutus on laadukasta, kaikki saavat hyvät perustaidot ja kaikkien varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten sekä koululaisten ja opiskelijoiden arjessa ehkäistään ulkopuolisuutta ja disinformaatiota. Pohjoismaissa koulutuksen tulee huolehtia koko väestön kouluttamisesta varhaiskasvatuksesta alkaen läpi koko elämän, ja tarvitsemme koulutusta, joka kehittyy työelämän tarpeiden tahdissa. Meillä on jatkossakin oltava kansainvälisesti tasokasta ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaa tutkimusta sekä kielipoliittikkaa, joka tukee identiteettiä ja kilpailukykyä.

Yhteistyöohjelman laatimiseen on osallistettu Pohjoismaiden neuvosto, kansalaisyhteiskunta ja muita olennaisia toimijoita. Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto (MR-U) on vastaanottanut suosituksia ja ehdotuksia kansallisilta ja pohjoismaisilta eturyhmiltä ja järjestöiltä. Suositusta on saatu myös Pohjoismaiden nuorilta muun muassa marraskuussa 2023 järjestetyn nuorten kuukausi-tapahtuman yhteydessä.

Pohjoismaista yhteistyötä tulee tarkastella yhdessä Pohjoismaiden ministerineuvoston muiden ohjausasiakirjojen kanssa, mukaan lukien Visio 2030. Poikkihallinnolliset näkökulmat, kuten kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lasten ja nuorten oikeus tulla kuulluksi ja osallistua, tulee huomioida kaikkien panostusten toteutuksessa silloin, kun se on relevanttia. Myös vammaisnäkökulma, osallistaminen ja saavutettavuus on huomioitava työssä.

Yhteistyöohjelman perustana on Pohjoismaiden ministerineuvoston tehtävä auttaa toteuttamaan visio, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Koko Pohjoismaiden ministerineuvosto tukee vision saavuttamista sen kolmella strategisella painopistealueella.

Yhteistyöohjelma linjaa koulutus- ja tutkimusministerineuvoston kaikkea toimintaa. Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto hyväksyi yhteistyöohjelman 19. elokuuta 2024, ja se on voimassa 31. joulukuuta 2030 saakka.

Visio 2030

Kilpailukykyinen Pohjola

Haluamme yhdessä edistää Pohjolan vihreää kasvua, joka perustuu tietoon, innovointiin, liikkuvuuteen ja digitaaliseen integraatioon.

Vihreä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää yhteiskuntiemme siirtymistä vihreään talouteen sekä hiilineutraaliutta ja kestävää kierto- ja biotaloutta.

Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää osallisuutta, tasa-arvoa ja yhtenäisyyttä alueella, jossa on yhteiset arvot ja jossa vahvistetaan kulttuurivaihtoa ja hyvinvointia.

Pohjoismaiden ministerineuvoston kaiken toiminnan tulee edistää visiota, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Yhteistyöohjelmassa kuvataan, miten sektori työskentelee kolmen strategisen painopistealueen parissa.

Poliittiset priorisoinnit

Yhteistyöohjelman poliittiset priorisoinnit kumpuavat Pohjoismaiden yhteisistä haasteista, joihin mailla on tarjota yhteisiä ratkaisuja ja pohjoismaista lisäarvoa.

Pohjoismailla on hyvät edellytykset yhteiskunnallisten haasteiden kohtaamiseen. Mailla on hyvä varhaiskasvatus-, opetus- ja koulutustarjonta sekä korkeasti koulutettu väestö. Maat investoivat koulutukseen ja tutkimukseen suuren osan bruttokansantuotteestaan, ja niillä on korkea-asteen oppilaitoksia, jotka ovat kilpailukykyisiä kansainvälisissä vertailuissa. Pohjola on myös alue, jossa tietoon ja tutkimukseen luotetaan yleisesti hyvin. Kaikki Pohjoismaat osallistuvat aktiivisesti eurooppalaiseen tutkimusyhteistyöhön, niillä on vahvat ja kansainvälisesti laadukkaat tutkimusympäristöt, ja ne suoriutuvat hyvin innovaatiovertailuissa. Pohjolassa on rikas kielellinen monimuotoisuus, ja skandinaavisten kielten yhteinen ymmärtäminen tuottaa Pohjoismaille kilpailuetua muihin alueisiin verrattuna.

Samalla koulutuksessa ja tutkimuksessa on otettava huomioon muitakin näkökohtia. Yhtäältä koulutuksen ja tutkimuksen tehtävänä on edistää tiedon arvostusta, yksilön sivistystä, mielipiteenmuodostusta ja sosiaalistumista. Toisaalta koulutuksen ja tutkimuksen on vastattava yhä enemmän yhteiskunnan tarpeisiin, jotka liittyvät mukautumiskykyiseen työvoimaan. Lisäksi niillä tulisi olla yhä enemmän myös yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja niiden avulla tulisi löytää kaivattuja vastauksia päivänpolttaviin ongelmiin.

Tästä muodostuu yhtenäinen kuva, joka korostaa koulutuksen ja osaamisen tarvetta ja edellyttää kykyä ajatella uudella tavalla. Pohjoismainen koulutus on yleisesti laadukasta, ja maat pärjäävät EU:n keskiarvoa paremmin kansainvälisissä perustaitotutkimuksissa. Sekä tilastot että kansainväliset tutkimukset osoittavat kuitenkin, että perustaitojen taso laskee Pohjoismaissa, ja koulutuksen arkeen vaikuttavat yhä enemmän muut tekijät, kuten sosiaalinen, kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä sosiaalinen media. Tyttöjen ja poikien väliset erot voivat näkyä oppimistuloksissa, kouluun kiinnittymisessä ja koulutusvalinnoissa, ja nähtävissä on kehitystä, joka johtaa sosiaalisen eriarvoisuuden, lasten ja nuorten pahoinvoinnin, huolestuttavan kouluhaluttomuuden ja opintojen keskeyttämisen lisääntymiseen. Pohjoismaissa on moniongelmaisia ja huono-osaisia lapsia ja nuoria yhä enemmän.

Uuden teknologian ja digitalisaation käyttäminen on entistä tavallisempaa koulutus- ja tutkimusjärjestelmässä, mikä tarjoaa uusia mahdollisuuksia mutta aiheuttaa myös seurauksia, joihin liittyy epävarmuutta. Digitaalisella teknologialla kuten tekoälyllä voidaan vaikuttaa demokratian keskeisiin toimijoihin ja prosesseihin, mutta myös edistää uusiutumista ja innovaatiota. Tulevaisuudessa joudutaan määrittelemään rajat ja etsimään oikea taso teknologian käytölle koulutuksessa ja tutkimusjärjestelmissä.

Tulevaisuuden työelämää leimaavat vihreä ja digisiirtymä, jotka synnyttävät uusia ammatteja ja tapoja tehdä työtä. Kouluttautuminen on siksi jatkossakin tärkeää sekä väestön nykyisen osaamisen päivittämiseksi että työmarkkinaosallistumisen lisäämiseksi. Pohjolan koulutusjärjestelmä ja työmarkkinat ovat kuitenkin

sukupuolittuneet, ja meillä on kasvavia haasteita. Ne liittyvät monien jäämiseen koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle sekä koulutuksen läpäisemiseen ja keskeyttämiseen varsinkin ammatillisessa koulutuksessa. Vaikka koulutuksen keskeyttäneiden nuorten osuus on Pohjolassa OECD-maiden keskiarvoa pienempi, meillä on silti aivan liikaa niitä, jotka jäävät ulkopuolelle tai eivät pääse toteuttamaan potentiaaliaan. Ennusteet osoittavat lisäksi, että Pohjolan erityishaasteena tulevaisuudessa on rekrytoida yhteiskunnan tarvitsemia ammattiryhmiä, kuten opettajia, sairaanhoitajia, IT-osaajia ja insinöörejä. Pohjolalle tämä tarkoittaa sitä, että keskeisissä ammateissa toimii jatkossa liian vähän ihmisiä, jotta voisimme säilyttää hyvinvointiyhteiskunnan tason ja toteuttaa tarvittavan siirtymän.

Pohjoismainen yhteistyö koulutus- ja tutkimusalalla sekä kielissä on edellytys kriisinkestävien ja demokraattisten yhteiskuntien rakentamiselle. Niille on tyypillistä uuden oppiminen, yhteenkuuluvuus ja keskinäinen luottamus. Yhteistyö auttaa Pohjolaa tulevaisuudessakin olemaan yksi maailman integroituneimmista alueista.

Tutkimuksesta tulee yhä tärkeämpi osa yhteiskuntakehitystä, ja se on onnistumisen avain innovaatioissa sekä vihreässä ja digisiirtymässä. Pohjoismailla on vahvoja osaamiskeskittymiä, ja vihreä siirtymä, meri, hyvinvointi ja terveys sekä Arktis ovat esimerkkejä keskeisistä aihealueista, joilla Pohjoismaat tekevät jo nyt yhteistyötä. Samalla Pohjolassa on paljon tutkimusalan toimijoita ja kova kilpailu tutkimusrahoituksesta. Geopoliittiset jännitteet lisäävät osaamisen tarvetta ja tietoisuutta vastuullisesta kansainvälisestä osaamisyhteistyöstä. Tilastoista ilmenee myös muita haasteita, kuten tutkijoiden urapolkujen jatkuva epävarmuus ja yliopistomaailman sukupuolittuneisuus.

Pohjoismaisen yhteistyön yhtenä erityispiirteenä on skandinaavisten kielten ymmärtäminen. Kielet kytkeytyvät vahvasti kulttuuriin ja perinteisiin ja ovat tärkeitä identiteetin kantajia. Tutkimus ja selvitykset osoittavat kuitenkin, että skandinaavisten kielten ymmärtäminen on Pohjolassa vaihtelevaa tai laskussa. Pohjolan kieliä haastavat muun muassa kansainvälistyminen ja maahanmuutto sekä digitalisaation megatrendit kuten tekoälyn yleistyminen. Tämä on haaste, joka tarjoaa myös mahdollisuuden vahvistaa pohjoismaiseen kielipolitiikkaan liittyvää yhteistä kiinnostusta ja tietämystä vuoteen 2030 ulottuvalla ohjelmakaudella. Pohjoismaiden kielellistä monimuotoisuutta vahvistavat lisäksi alkuperäiskansojen kielet ja muut kielet, joilla on oma erityinen historiansa ja asemansa. Kokonaisuutena kielillä on iso merkitys, kun on kyse identiteetin vahvistamisesta ja liikkuvuuden edistämisestä, ja kielet kuuluvat tärkeimpiin kotouttamistoimiin Pohjoismaissa.

Haasteet eivät koske vain Pohjolaa. Pohjoismailla on monia yhteisiä piirteitä ja vahva yhteistyöperinne. Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisessa yhteistyössä on siksi erityisen hyvät mahdollisuudet vaihtaa kokemuksia ja löytää monisyisiin ongelmiin yhteisiä ratkaisuja tehokkaammin kuin muilla kansainvälisillä areenoilla. Tämä antaa Pohjolalle myös mahdollisuuden tulla poliittiseksi ja ammatilliseksi edelläkävijäalueeksi.

Tavoitteet ja osatavoitteet

Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto on hyväksynyt ohjelmakauden 2025–2030 työlle tavoitteita ja osatavoitteita. Poliittiset priorisoinnit määrittävät puitteet politiikan alalla toteutettaville pohjoismaisille yhteistyötoimille. Tämä tarkoittaa sitä, että tavoitteet luovat perustan sektorin käynnistämille aloitteille.

Tavoite 1: Kaikilla tulee olla taustasta riippumatta pääsy laadukkaaseen koulutukseen varhaislapsuudesta alkaen ja läpi elämän

Pohjolan tulee olla vuonna 2030 edelleen kansainvälisesti vahva koulutusalue, jossa on hyvät kouluttautumismahdollisuudet ja jossa koko väestöllä on perustaidot ja digitaalinen perusosaaminen. Koulutuksen tulee tarjota turvalliset puitteet varhaislapsuudesta aikuisiälle. Tutkimus osoittaa, että laadukkaaseen koulutukseen ja varhaisiin toimiin panostaminen sekä tarvittaessa hyvät tukitoimet tuottavat inhimillistä ja sosioekonomista arvoa ja vähentävät tarvetta suuriin ja kalliisiin toimiin myöhemmin elämässä. Lisäksi koulutuksen tulee tarjota osaamista ja motivoida demokratiaan ja yhteiskuntaan osallistumiseen sekä opettaa väestöä ajattelemaan kriittisesti, tunnistamaan ja torjumaan disinformaatiota ja osallistumaan avoimeen ja faktapohjaiseen keskusteluun. Pohjoismaiden tulee entisestään tehostaa ja yhtenäistää

työskentelyään, jotta ne voisivat edistää koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä muun muassa luomalla hyvinvointia ja terveyttä kaikille, koulutustasosta tai kieli- ja kulttuuritaustasta riippumatta, ja varmistamalla ennalta ehkäisevät ja pedagogiset panostukset varhaislapsuudesta alkaen.

Osatavoite 1.1: Entistä useammalla tulee olla hyvät perustaidot.

Osatavoite 1.2: Koulutuksen tulee vahvistaa väestön demokratiataitoja, kriittistä ajattelua, digitaalista osaamista ja kykyä suunnistaa uudessa media- ja informaatiotodellisuudessa.

Osatavoite 1.3: Koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäävien määrää tulee vähentää mm. varhaisilla ja ennaltaehkäisevillä toimilla.

Osatavoite 1.4: Pohjolan tulee edistää lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden mielekkäitä yhteisöjä, hyvinvointia ja terveyttä kaikilla koulutustasoilla.

Tavoite 2: Tulevaisuuden pohjoismaisen koulutuksen tulee heijastella yhteiskunnan ja työelämän osaamistarpeita

Vuonna 2030 tulee jatkuvan oppisen perustana olla edelleenkin yksityishenkilöiden mahdollisuus kehittää omia taitojaan läpi elämän – tarpeista ja toimintakyvystä riippumatta. Lisäksi Pohjoismaiden tulee kehittää joustavia ja mukautuvia koulutuksia ja oppimismuotoja, jotka hyödyntävät väestön osaamista ja vastaavat työmarkkinoiden ja yhteiskunnan tarpeisiin. Tähän kuuluu myös työpaikalla tapahtuva osaamisen kehittäminen, mikä edellyttää kouluttajien jatkuvaa kouluttautumista uusien menetelmien ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen tukemiseksi. Kestävyyssiirtymän edistämiseksi ja hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseksi on välttämätöntä, että mahdollisimman moni hankkii koulutuksen ja tuo työelämään erikoisosaamista yhteiskunnan ja työelämän tarvitsemissa ammateissa. Lisäksi Pohjoismaiden on yhdessä ehkäistävä ulkopuolisuutta ja syrjäytymistä, jotta siirtymä saataisiin toteutettua osallistavasti ja tehokkaasti.

Osatavoite 2.1: Koulutusjärjestelmien ja -tarjonnan sekä osaamistarpeiden välillä tulee olla hyvä vastaavuus, jotta vihreä siirtymä voitaisiin toteuttaa ja toimiva hyvinvointiyhteiskunta säilyttää.

Osatavoite 2.2: Nykyistä useampien työmarkkina-asemaa tulee parantaa jatko- ja täydennyskoulutuksen avulla sekä lisäämällä osaamisen validointia.

Osatavoite 2.3: Ulkomaalaistaustaisten työmarkkinaosallistumista tulee lisätä kohdennetuilla kieli- ja pätevyitysmiskoulutuksilla.

Osatavoite 2.4: Nykyistä useampien tulisi suorittaa tutkinto ja saada hyvä jalansija osallistavassa ja tasa-arvoisessa työelämässä.

Tavoite 3: Pohjoismaisen tutkimuksen tulee olla kansainvälisesti laadukasta, varmistaa hyvät osaamisvalmiudet ja tarjota uutta tietoa Pohjoismaille strategisesti tärkeillä aloilla

Pohjolan tulee olla tunnettu vahvana osaamisalueena, jossa pohjoismainen tutkimus on elimellinen osa pyrkimyksiä löytää käytännön ratkaisuja suuriin yhteiskunnallisiin haasteisiin monitieteisesti ja yli yhteistyörajojen. Tutkimuksella tulee olla pohjoismaista lisäarvoa, joka perustuu yhteisiin arvoihin ja periaatteisiin, ja sen tulee varmistaa Pohjoismaiden tulevat osaamisvalmiudet. Pohjolan tulee olla vetovoimainen tutkimusalue, jossa on hyvät puitteet tutkimuksen tekemiseen sukupuolesta, iästä ja toimintakyvystä riippumatta. Tähän liittyvät muun muassa sukupuolitasapaino yliopistomaailmassa ja hyvät urapolkumahdollisuudet nuorille tutkijoille.

Osatavoite 3.1: Pohjoismaiden tulee edistää huippuosaamista ja pohjoismaista lisäarvoa tekemällä tutkimusyhteistyötä ja välittämällä tutkimustietoa Pohjoismaiden yhteiskuntien kehittämiseksi.

Osatavoite 3.2: Pohjoismaisen tutkimusyhteistyön tulee edistää monialaista ja sektorirajat ylittävää yhteistyötä kansallisten ja pohjoismaisten tutkimusrahoittajien välillä.

Osatavoite 3.3: Pohjoismaista tutkimusinfrastruktuuria koskevaa yhteistyötä tulee edistää.

Osatavoite 3.4: Pohjolan tulee olla vetovoimainen tutkimusalue, jossa on hyvät puitteet tutkimuksen tekemiseen sukupuolesta, iästä ja toimintakyvystä riippumatta.

Osatavoite 3.5: Tutkimuksen periaatteina Pohjoismaissa tulisi olla akateeminen vapaus, tutkimuksen integriteetti, vastuullinen tutkimuskäytäntö, avoin tiede ja tutkimuksen turvallisuus.

Tavoite 4: Pohjoismaiden tulee yhdessä vaalia ja kehittää kaikkia kieliämme ja kieliyhteyttämme

Kieli muodostaa tärkeimmän yhteisen infrastruktuurin yhteiskunnassamme. Se luo yhteisöllisyyttä, rakentaa luottamusta ja vahvistaa demokratiaa ja osallisuutta yhteiskunnassa. Pohjoismaissa on huomattava kielellinen monimuotoisuus, ja sen vuoksi on tärkeää vaalia ja kehittää kaikkia kieliämme ja kieliyhteisöjä mukaan lukien alkuperäiskansojen kielet ja kansalliset vähemmistökielet. Pohjoismainen kieliyhteisö on ainutlaatuinen, ja se vahvistaa yhteistä pohjoismaista identiteettiä ja edistää Pohjolaa maailman kestävämpänä ja integroituneimpana alueena. Kiinnostusta skandinaavisten kielten käyttöön tulee vahvistaa lasten ja nuorten keskuudessa, sillä he jatkavat pohjoismaista yhteistyötä tulevaisuudessa. Toisesta kulttuuri- ja kielitaustasta tuleville lapsille, nuorille ja aikuisille tulee tarjota mahdollisuuksia oppia yhteiskuntaa ylläpitävä kieli siinä Pohjoismaassa, johon he saapuvat. Pohjoismaisen kieliyhteistyön vahvistaminen

tavoitteiden mukaisesti vuoteen 2030 asti edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä, hyviä toimintaedellytyksiä kielille ja poliittista huomiota mm. pohjoismaisen kielipoliittisen julistuksen seurannan kautta sekä määrätietoista digitaalisiin työkaluihin ja tekoälyyn liittyvää työtä.

Osatavoite 4.1: Yhteistä pohjoismaisten kielten – ennen kaikkea skandinaavisten kielten – taitoa ja ymmärtämistä tulee vahvistaa.

Osatavoite 4.2: Lasten ja nuorten kiinnostusta pohjoismaisiin kieliin ja pohjoismaiseen yhteistyöhön tulee vahvistaa.

Osatavoite 4.3: Pohjoismaiden tulee varmistaa, että Pohjoismaiden yhteiskuntia ylläpitäviä kieliä, kansallisia vähemmistökieliä ja viittomakieliä kehitetään ja että ne pysyvät elinvoimaisina digitalisoituvassa ajassa.

Tavoite 5: Pohjolan asemaa integroituneena koulutus- ja tutkimusalueena tulee edistää

Pohjolan tavoitteena on olla maailman integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Toisessa Pohjoismaassa elämisen, opiskelun ja työskentelyn tulee olla helppoa ja houkuttelevaa pohjoismaalaisille. Ammattipätevyyden vastavuoroinen tunnustaminen on jo yleistä, ja kymmenet tuhannet oppilaat, opiskelijat ja opettajat osallistuvat vaihtotoimintaan vuosittain. Tämä kaikki tukee visiota integroituneesta Pohjolasta. Pohjolan alueellisen vetovoiman ja merkityksen säilyminen vaatii kuitenkin näiden asioiden ylläpitämistä ja vahvistamista. Pohjoismaisen yhteistyön tulee olla luonteva foorumi kansallisen politiikan kehittämiseen, yhteispohjoismaisten ratkaisujen edistämiseen ja Pohjolan aseman ja yhteisen äänen vahvistamiseen eurooppalaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Osatavoite 5.1: Pohjolaa on vahvistettava strategisesti tärkeänä alueena jakamalla kokemuksia ja suhteuttamalla pohjoismaisia ongelmia eurooppalaisen ja kansainvälisen politiikan kehitykseen.

Osatavoite 5.2: Toisessa Pohjoismaassa opiskelun ja työskentelyn tulee olla helppoa ja houkuttelevaa pohjoismaalaisille.

Osatavoite 5.3: Pohjoismaiden on varmistettava koulutus- ja tutkimusalan vaihdon ja liikkuvuuden säilyminen korkealla tasolla Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä.

Yhteistyöohjelman arviointi

Yhteistyöohjelma on voimassa vuosina 2025–2030, mutta ohjelmakausi on jaettu kolmivuotisiin työsuunnitelmiin, jotka kattavat vuodet 2025–2027 ja 2028–2030.

Ohjelmakauden puolivälissä tehdään arviointi. Sen pohjalta ministerineuvosto saattaa tehdä tarkistuksia yhteistyöohjelmaan ja pyytää ehdotuksia loppukauden työsuunnitelman laatimiseen.

Lisäksi tehdään jatkuvaa arviointia pääsihteerin sekä koulutus- ja tutkimusministerineuvoston harkinnan mukaan.

Tietoja tästä julkaisusta

Koulutus-, tutkimus- ja kielialan pohjoismainen yhteistyöohjelma 2025–2030

PolitikNord 2024:763

ISBN 978-92-893-7999-1 (PDF)

ISBN 978-92-893-8000-3 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2024-763>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2024

Aloitussivun kuva: Knud Andersen

Kuvat: Ann-Sofi Rosenkvist/Image Bank Sweden, Sofia Sabel/Image Bank Sweden, Oddleiv Apneseth/norden.org, Udirs bildebank, Lieselotte van der Meijs/Image Bank Sweden

Julkaistu: Lokakuu 2024

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus, Ved Stranden 18, DK-1061 Kööpenhamina, www.norden.org

Lisää pohjoismaisia julkaisuja on luettavissa osoitteessa www.norden.org/fi/julkaisut